

PERSOONLIJK VERHAAL

AD DE LA MAR : BEGRAAFPLAATSEN IN DE VERENIGDE STATEN



Ad de la Mar was tijdens zijn werkzame leven onderwijzer, directeur basisschool en computerdocent bij commerciële bedrijven. Hij is inmiddels met pensioen, maar nog steeds gaat hij door met het overdragen van kennis. Hij heeft vooral belangstelling in geschiedenis en kunst. Hij bestudeerde ook de funeraire cultuur en bezocht in ruim 40 jaar veel begraafplaatsen in binnen- en buitenland. Op deze website heeft hij al verschillende artikelen geschreven over funeraire onderwerpen. Twee keer was hij in de Verenigde Staten, waar hij ook een aantal begraafplaatsen bezocht en er met een andere begraafcultuur kennismakte. In vier artikelen doet hij daarvan verslag.



Newhall - Eternal Valley Memorial Park ¹

Op de website van Terre aarde ligt de nadruk op de Europese funeraire cultuur. In deze serie artikelen gaan we kijken naar de *American Way of Death*.

Ik was twee keer in de Verenigde Staten, in 2009 en 2013. Ik bezocht in het oosten van het land 'Woodlawn' in de Bronx, New York en in het westen 'Forest Lawn' in Glendale, Los Angeles. Ook bezocht ik vier kleinere begraafplaatsen in de buurt van de hotels waar we sliepen. Ik heb veel bijzondere dingen gezien en erover gelezen. Ik kan daardoor iets vertellen over een totaal andere begraafcultuur dan we in onze omgeving gewend zijn. Bovendien wil ik in de vier artikelen laten zien dat ook in Amerika de stijl van de begraafplaats steeds verandert.



Covina - Forest Lawn Covina Hills ²

DEEL 1 - RURAL CEMETERY



Parijs - het versteende Père Lachaise

Parkbegraafplaatsen werden halverwege de negentiende eeuw populair in de Verenigde Staten en Europa.

Ze werden buiten de stad aangelegd, maar dichtbij genoeg om er op bezoek te kunnen gaan. Hier konden nabestaanden troost vinden voor hun verdriet en je ziet er vaak mooie monumenten, gedenktekens en mausolea in een aangelegde parkachtige omgeving.

Het begon allemaal in 1804, waar in Parijs begraafplaats Père Lachaise als een Engelse tuin werd ontworpen, maar in de jaren daarna begonnen er twee verschillende stijlen van parkbegraafplaatsen te ontstaan.

In Europa was een begraafplaats meestal een zaak van de overheid en die had baat bij zoveel mogelijk graven op een zo klein mogelijke ruimte. De oorspronkelijk mooie tuinen verstonden, doordat alle open plekken werden opgevuld met grafmonumenten.

In de Verenigde Staten werden stichtingen opgericht om een dodenakker te exploiteren. Daar ontstond de *rural cemetery*, de landelijke begraafplaats, waar de natuur -met z'n monumentale graven- werd gekoesterd. Het was een particuliere begraafplaats voor de rijkere van de samenleving.



Washington D.C. - Oak Hall Cemetery ³



Cambridge bij Boston - Mount Auburn Cemetery ⁴

RURAL CEMETERY



Londen - Abney Park Cemetery ⁵

Begraafplaatsen waren de eerste openbare parken in de Verenigde Staten. Zij werden niet alleen bezocht door mensen die wilden mediteren, maar ook door natuurliefhebbers en mensen die wilden picknicken. Zowel van dichtbij als van een afstand lijken deze landelijke begraafplaatsen op weelderige natuurreservaten, maar ze zijn altijd kunstmatig. De eigenaren stimuleerden dat er in het begraafpark kunstzinnige grafmonumenten werden geplaatst, zodat er een prachtige combinatie van natuur en kunst ontstond. Zelfs de kleinste *rural cemetery* heeft in ieder geval een prachtige ingangspoort.

Begraven worden in zo'n park was niet goedkoop en dat betekende dat alleen de rijken zich er een plekje konden veroorloven. Er kwam dus een overvloed aan monumenten, soms met een twijfelachtige artistieke kwaliteit. En dat was een reden dat men ging omzien naar een andere vorm van begraafplaatsinrichting.

Daarover kun je lezen in het tweede artikel, waarin ik schrijf over de *lawn cemetery*.

In de Verenigde Staten werd in 1831 Mount Auburn Cemetery in Cambridge bij Boston (Massachusetts) gesticht en hier bleef, en dat was dus nieuw, de natuur overheersen.

Er werden honderden inheemse en exotische bomen aangeplant en men kon in dit mooie park een graf kopen.

Te midden van die natuur werden daarna de prachtigste monumenten opgericht.

Mount Auburn Cemetery vond navolging en de Amerikaanse *rural cemetery*, de landelijke begraafplaats, ontstond.

De ontwikkeling liep parallel met de aanleg van de *private cemeteries* op commerciële basis in Groot Brittanië.

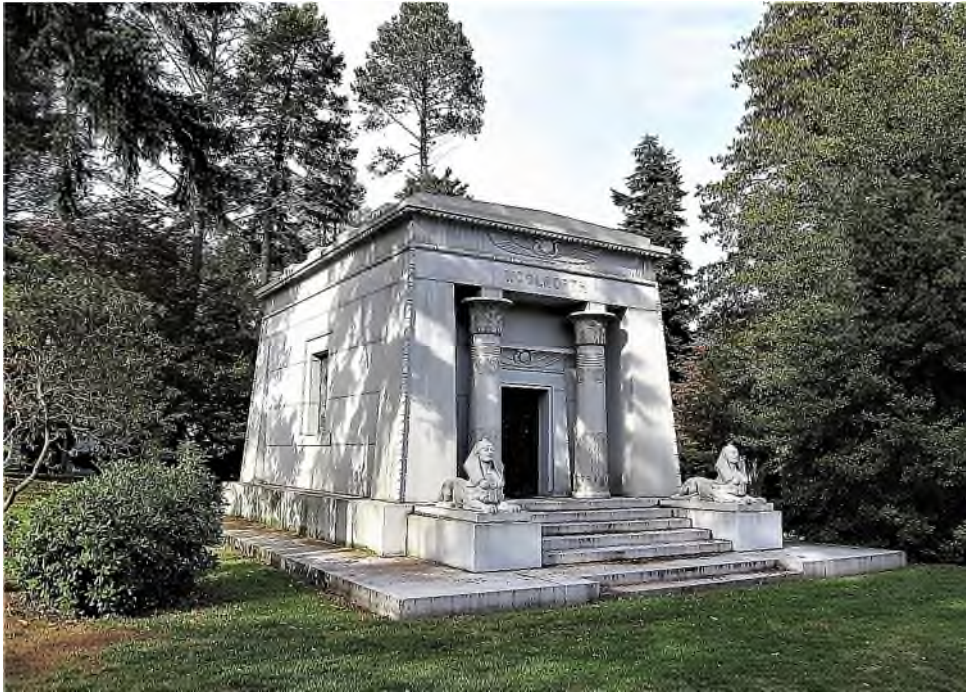
Daarbij inspireerde Mount Auburn Cemetery het ontwerp van de eerste zakelijke, non-conformistische begraafplaats van Londen, Abney Park Cemetery (1840), een van de Magnificent Seven, de zeven *private cemeteries* die van 1833-1841 in een ring rond Londen werden aangelegd.

Inmiddels is de begraafplaats Abney Park helemaal overwoekerd en is het oorspronkelijk concept moeilijk te herkennen.



Cambridge bij Boston - Mount Auburn Cemetery ⁶

WOODLAWN CEMETERY



New York, The Bronx - Woodlawn Cemetery: Mausoleum Woolworth ⁷

Een voorbeeld van een *rural cemetery* is het prachtige Woodlawn Cemetery in de Bronx, New York.

Het werd in 1863, tijdens de Civil War geopend op een landelijk gebied ten noorden van de stad. Het begraafpark is inmiddels compleet opgenomen in New York City en op het heuvelachtige terrein zijn inmiddels ruim 300.000 mensen begraven.

In het prachtige landschap zagen we vogels en eekhoortjes en zelfs kun je op internet zien dat er herten rondlopen. In dit park zijn zo'n 1300 (!) mausolea gebouwd. Ik herkende de stijlen Art Nouveau, Neo-Egyptisch en een heel scala Griekse tempels. Sommige monumenten zijn ontworpen door beroemde architecten.

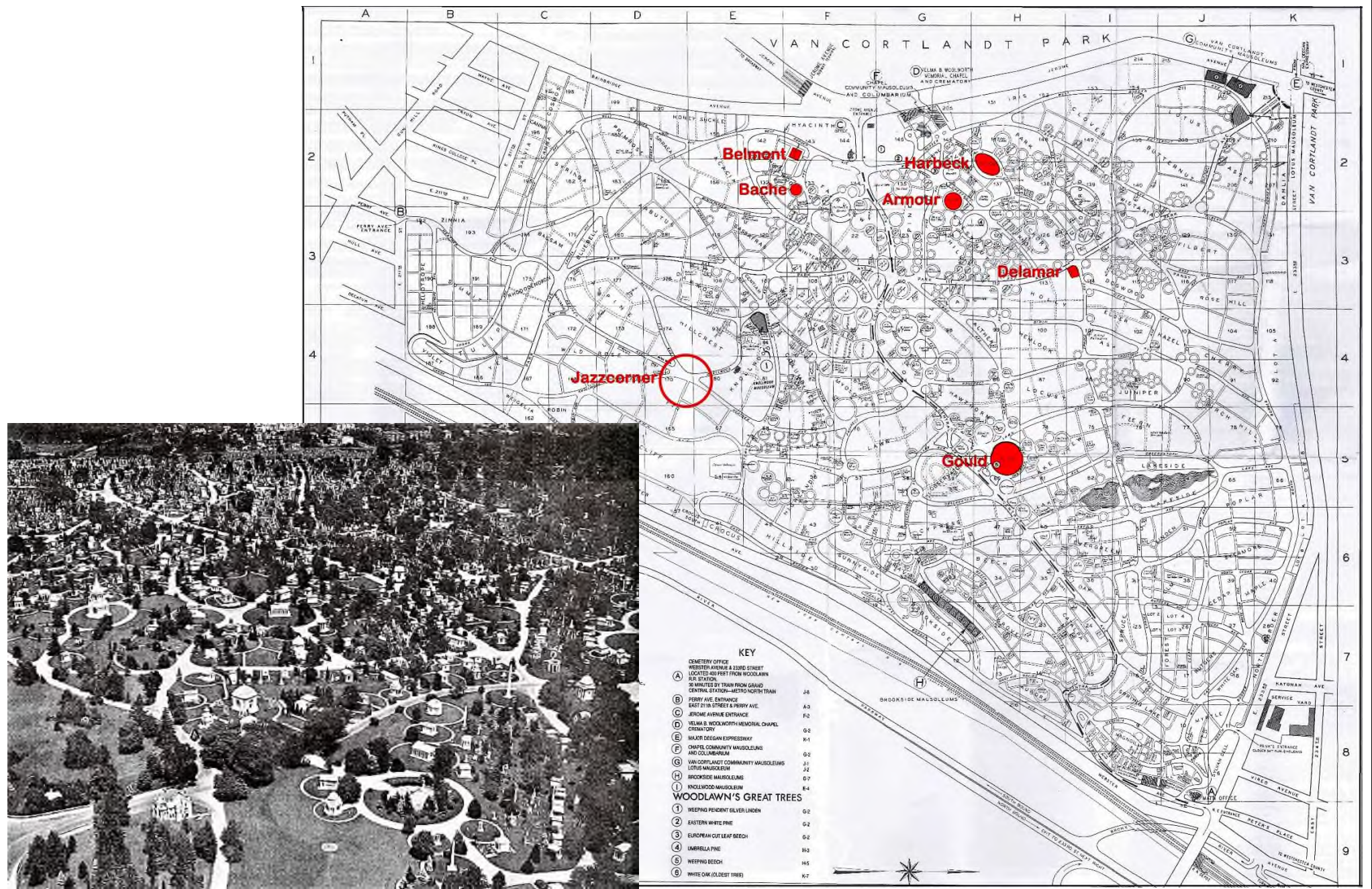
Ook hebben nog al wat lichamelijke resten van geruimde begraafplaatsen hier een nieuwe plek gevonden.



New York, The Bronx - Woodlawn Cemetery: latere uitbreiding ⁸

Al vóór 1900 begon de stijl te veranderen. Er kwamen eerst velden met stèles en nog later met zerkjes. Er ontstond langzamerhand een ander type begraafplaats, maar de oorspronkelijke stijl is nog goed te herkennen en daarom neem ik deze begraafplaats als voorbeeld.

Mijn zoon en ik reden in 2009 met de auto over het enorme terrein. Het doel van ons bezoek aan het oosten van de VS was om, naast de normale toeristische bezienswaardigheden, aan familieonderzoek te doen. We bezochten bibliotheken en archieven en reden over Woodlawn met een plattegrond in onze hand op zoek naar het mausoleum van Joseph de la Mar. De meest bijzondere monumenten zijn op de kaart aangegeven. Ik maak een kleine keus, maar let op de plattegrond vooral op het padenplan met al de kleine cirkeltjes die een privé grafferceel aangeven. Het is buitengewoon hoe de monumenten zijn opgenomen in het landschap. De beplanting van de individuele gebiedjes werd trouwens aan de families overgelaten, die hiervoor vooraanstaande landschapontwerpers inschakelden. Jammer dat het te duur was om die beplanting te onderhouden. De meerderheid van de originele tuinontwerpen is daardoor verdwenen.



New York, The Bronx - Woodlawn Cemetery ⁹



Woodlawn Cemetery: Catacombe

Voor grafmonumenten op Woodlawn Cemetery heb ik gekozen voor de mausolea van enkele Wall Street-financiers. Het is opvallend dat er in de financiële wereld nog al wat Joodse families aanwezig zijn en alle miljonairs probeerden elkaar te overtreffen met schitterende woningen en een prachtige kunstcollectie.

Ook voor een mausoleum werden extravagante bedragen uitgegeven en de architecten kwamen vanzelfsprekend uit heel prestigieuze firma's. De meeste mausolea werden gebouwd, terwijl de eigenaren nog leefden en zij konden dus zelf invloed uitoefenen op het ontwerpproces.

Van Joseph de la Mar weet ik, dat pas na zijn dood aan de bouw werd begonnen en dat de kist met het stoffelijk overschot een jaar lang in een van de 'catacomben' werd geplaatst.



Jules Bache



Oliver Belmont



John Harbeck

● **Jules Bache** (1861-1944) begon als kassamedewerker en klom op tot lid van de raad van bestuur in grote bedrijven. Hij stamde uit een Joodse familie, was bankier en fervent kunstverzamelaar. Hij bezat schilderijen van Rembrandt, Velasquez, Titiaan en andere grote namen en schonk die schilderijen aan het Metropolitan Museum of Art. We stonden voor zijn tombe, een replica van de kiosk van Trajanus op Philae, een van de laatste grootste Farao-monumenten. Net als het origineel heeft het veertien kolommen met rijk gedecoreerde samengestelde kapitelen.

Het originele Egyptische monument is in de zeventiger jaren van de vorige eeuw bij de bouw van de Assouandam steen voor steen afgebroken en herbouwd op een hogere locatie, buiten het bereik van het water.

● **Oliver Belmont** (1858-1908) was ook bankier. Zijn vader, die was begonnen als agent bij Rothschild, had de bank gesticht en Oliver kreeg bij Rothschild zijn opleiding. Ook deze family had Joodse roots. Zijn mausoleum, ontworpen door Richard Morris Hunt, die ook de schitterende Belmont-woning had gebouwd, is een exacte replica van de kapel van St. Hubert in het kasteel van Amboise in Frankrijk, waar Leonardo da Vinci begraven ligt. Boven de toegangsdeuren zagen we prachtig reliëf-beeldhouwwerk en het mausoleum heeft over een reeks geschilderde neorenaissance-glas-in-lood ramen. Zijn tweede vrouw, Alva Vanderbilt, ligt bij hem begraven.

● **John Harbeck** (1839-1910) was een bekend zakenman die kind aan huis was op Wall Street. Hij bouwde grote winkels in Brooklyn, maar had een controversieel leven. Hij trouwde met Caroline Montgomery via een mondelinge overeenkomst. Maar na zeven jaar trouwde hij opnieuw, nu met Kate Hammel. Het gevolg was dat Caroline haar ex aanklaagde voor echtbreuk, maar na een lange serie rechtszaken werd vastgesteld dat zij nooit getrouwd was geweest. Na het overlijden van Harbeck gaf Kate architect Thomas Blake opdracht om een mausoleum voor haar echtgenoot te bouwen. Het is misschien wel het mooiste en duurste grafmonument op Woodlawn en Harbeck werd er in 1918 (acht jaar na zijn dood) begraven. Het is een achthoekig neorenaissance gebouw dat in drie delen is opgebouwd. Het onderste deel heeft dubbele bronzen deuren, die ik herkende als replica's van de deuren aan de noordkant van de beroemde doopkapel naast de Dom van Florence. Het middendeel heeft boogramen en het geheel wordt bekroond met een spitse toren. De onderste delen hebben pinakels op elke hoek en rondom is bloemwerk gebeeldhouwd. Prachtig zijn ook de Tiffany-ramen en heel bijzonder: in het prachtige interieur staat een orgel. Het gebouw is 30 meter hoog. In 1930 werd Kate bij haar echtgenoot begraven.

● **Joseph de la Mar** (1843-1918) kwam ook uit een Joodse familie en werd geboren in Amsterdam. Nadat zijn vader jong was overleden werd hij in een kindertehuis in Gorssel geplaatst. Toen hij 18 jaar was ging hij varen en daarna trok hij naar Amerika. Hij kocht, exploiteerde en verkocht mijnen en werd later financier op Wall Street. Toen hij overleed bezat hij 33 miljoen dollar, waarvan hij de helft legateerde aan de medische afdelingen van drie universiteiten ten bate van onderzoek naar de oorsprong en preventie van ziekten. Na zijn dood werd een mausoleum gebouwd, waarin hij na een jaar werd bijgezet. De neoclassicistische grafkapel heeft in de achtergevel een gekleurd glas-in-loodraam en in de voorgevel is een dubbele deur. Op de sarcofaag staat zijn borstbeeld.

Jammer genoeg is Joseph geen familie van mij, maar ik heb, samen met mijn zoon, nogal wat studie naar zijn leven verricht. We wandelden door zijn prachtige woning in New York, liepen over de terreinen van zijn buitenverblijf 'Pembroke' en stonden in zijn mausoleum dat speciaal voor ons werd geopend.

● We reden verder naar **Jay Gould** (1836-1892), financier en spoorwegontwikkelaar. Hij vergaarde een enorm fortuin met agressieve aandelenhandel en bedrijfsovernames. Zijn grafmonument staat op het hoogste punt van de begraafplaats. Je herkent duidelijk de Griekse stijl, die beïnvloed is door het Erechtheion op de Acropolis in Athene, maar er zijn ook andere historische stijlen te herkennen. De graftempel staat in het midden van een enorm grafperceel en heeft een interieur van gepolijst roze marmer. Daarna bracht de huurauto ons naar het Woodlawn-meer met ganzen en dikke karpers.

● We reden via de Central Ave nog even terug naar een superslager. **Herman Armour** (1837-1901) was de medeoprichter van een grote vleesfabriek. Hij introduceerde ingeblikt vlees, was een van de eersten die gekoelde treinwagons gebruikte en was een tijdlang 's werelds grootste vleesverwerker. Zijn monument is ontworpen door James Renwick, de architect van de St. Patrick's Cathedral in New York. Het roze monument deed me denken aan de kleur van ham. Renwick zelf ligt onder een roze cippus op Greenwood Cemetery in Brooklyn.



Joseph de la Mar



Jay Gould



Herman Armour



JOSEPH RAPHAEL DELAMAR
BORN SEPTEMBER 2, 1843
DIED DECEMBER 1, 1918

GEWONE GRAVEN

Ik schreef al eerder dat Woodlawn in de loop der tijd is omgevormd. Ik wil daarom ook nog even stil staan bij de 'gewone' graven en kies daarvoor voor jazzmusici die ook in ons land bekend zijn, maar waarvan de grafmonumenten niet typisch zijn voor een *rural cemetery*.

Als ik in 2009 geweten had dat ik ooit een artikel over Woodlawn Cemetery zou schrijven had ik veel meer gefotografeerd. Nu moet ik het voor een deel doen met foto's van anderen



10



11



12

● We zagen het graf van **Joseph 'King' Oliver** (1885-1938). Hij wordt beschouwd als een van de vroege pioniers van de jazzmuziek. Hij speelde cornet, leidde verschillende orkesten en zelfs in de tijd van rassendiscriminatie speelde hij zowel voor zwarte als blanke gezelschappen. Hij was het grote voorbeeld voor Louis Armstrong. Ik was verrast door het volgende verhaal. Na zijn overlijden was er geen geld om een graf te betalen en de New Jersey Jazz Society kreeg toestemming van de ouders van Godfrey Moody om het graf van hun zoon te gebruiken mits er een grafsteen gemaakt zou worden met beide namen.

● Een tweede jazz-grondlegger is **W.C. Handy** (1873-1958). Ook hij speelde cornet en hij schreef de bekende Saint Louis Blues, die nog steeds op jazzconcerten wordt gespeeld. Hij was een van de meest invloedrijke songwriters van de VS tussen 1910 en 1930 en wordt de 'the Father of the Blues' genoemd.

● Nog steeds hopen amateur-jazzmusici een plekje te kunnen vinden in de buurt van hun idool en vooral de omgeving van de Jazzcorner is een soort Mekka geworden. Bij de begrafenis is bijna altijd een jazzorkest aanwezig en vaak wordt de 'Dead Man Blues' of 'O, When the Saints' gespeeld. De volgende vier musici liggen in de jazzcorner, vlak bij elkaar.

Miles Davis (1926-1991) was een jazztrompettist, componist en bandleider. Vijftig jaar lang reisde hij de wereld over en maakte hij de jazz populair. Hij speelde in verschillende stijlen en speelde met veel beroemde jazzmusici. Het zwarte graniet spiegelde zodanig dat ik mezelf als fotograaf zag afgebeeld. Ik heb toch maar de foto van iemand anders gebruikt.

● **Edward 'Duke' Ellington** was pianist en componist. Hij leidde eigen orkesten en toen de populariteit van de Swing verminderde zocht hij nieuwe wegen. Zijn bekendste nummers waren: 'Take the A Train' en 'Mood Indigo'. Hij heeft een ster in de Hollywood Walk of Fame en een standbeeld bij het Central Park in NY. Bij zijn grafsteentje staat een groot kruis.

● **Lionel Hampton** (1908-2002) speelde drums en vibrafoon, maar was ook componist. Met veel plezier denk ik terug aan zijn optredens. Ik weet geen bandleider te noemen die enthousiaster overkwam. Hampton gaf veel aan goede doelen en zijn bekendste nummer is, denk ik, 'Flying Home'. Deze toepasselijke tekst staat ook op zijn grafsteen. Vóór de stèle ligt ook nog een klein zerkje met zijn naam.

● **Max Roach** (1924-2007) was drummer, percussionist en componist. Wát een techniek had die man. Hij speelde met tal van grote namen en wordt beschouwd als vernieuwer van de moderne jazzmuziek. Op zijn stèle staat de laatste regel van een gedicht dat speciaal voor hem werd geschreven.



13



14



15



En al die monumenten liggen in een schitterende omgeving, in het 160 ha grote **Woodlawn Cemetery in de Bronx, New York** ¹⁶.
 En je weet: het gaat niet alleen om die gedenktekens. Het gaat om de combinatie tussen natuur en cultuur, tussen groen en grijs.
 De oorspronkelijk *rural cemetery* was een bezoek méér dan waard.

Bronnen:

<https://www.crl.edu/focus/article/8246>

<https://tclf.org/grave-landscapes-documenting-americas-rural-cemeteries>

<https://www.woodlawn.org>

Wikipedia: Cemetery + Rural Cemetery + Woodlawn + personen

fotoverantwoording:

foto's zonder bronvermelding : Ad de la Mar

1 + 2 <https://bayercemeterybrokers.com/>

3 CC Erica Danylchak

4 + 6 <https://mountauburn.org>

5 Atelier Terre aarde

7 Public Domain

8 CC Dondre Green

9 luchtfoto : public domain

10-15 www.findagrave.com

16 CC Gavin Ashwort